

John Berger

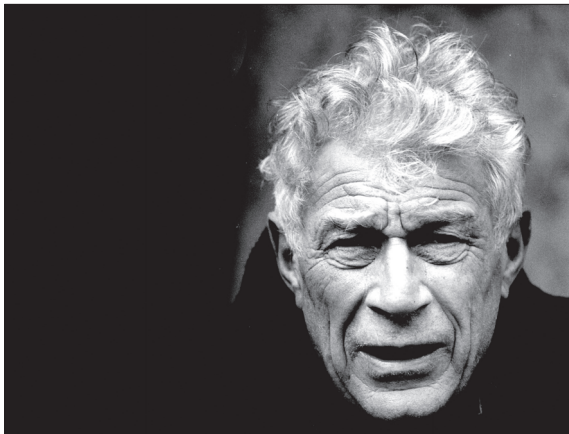
BRON: *Het Parool* 18 februari 2016

Door Maarten Moll

In 1979 was ik dertien en las ik, ja wat las ik toen? Bibliotheekboeken met een revolvietje op de rug. Symbool voor spannende boeken. Robert Ludium, Oesmond Bagley, Helen MacInnes, dat werk.

Van John Berger had ik nog nooit gehoord. Wel van Han Berger, maar dat was een voetbaltrainer. John Berger is een Engelse schrijver die in 1926 is geboren. Berger won in 1972 de Booker Prize voor zijn roman *G. Zeven jaar later* schreef hij *Pig earth*, het eerste deel van de *Into their labours-trilogy*.

Een geweldig boek.

Pig earth is geen herontdekt meesterwerk dat nog nooit in het Nederlands verscheen, het genre dat op het ogenblik zo populair is. *Het varken aarde* zoals de Nederlandse titel luidt, is een heruitgegeven meesterwerk.

En ook het heruitgegeven meesterwerk is op het moment nogal in. Er verschijnt binnenkort een nieuwe vertaling (van alle tijden) van James Joyce's *Dubliners*, en er liggen nu ook twee Nederlandse klassiekers opnieuw in de winkels: *Knielen op een bed violen* van Jan Siebelink en *Nooit meer slapen* van W.F. Hermans. Met heel lelijke omslagen, want de boeken zijn heruitgegeven vanwege hun verfilming.

Terug naar John Berger.

In 1990 verscheen *Pig earth* in vertaling bij De Bezige Bij, nu heeft uitgeverij Schokland het boek een tweede leven gegund. Omdat John Berger dit jaar negentig oud wordt, en omdat het zo'n prachtig boek is (ook de volgende de-

len in *De vrucht van hun arbeid-trilogie* zal Schokland uitgeven; *Ver weg in Europa* en *Sering en Vlag*).

Het bijzonder fraai vormgegeven *Het varken aarde* is een boek met verhalen, gedichten en twee essayachtige stukken. De sociaal bewogen Berger vertelt over het veranderende boerenleven in de Franse Alpen (waar hij zelf ook een tijd woonde in de jaren zeventig en tachtig), en wat dat met de mensen doet.

Over de komst van de tractor en de overheid die strikte regels oplegt voor de eigen productie van eau de vie vertelt hij in het schitterende hoofdstuk *De waarde van het geld*. Berger laat een boer die een stel controleurs in een oude schuur heeft opgesloten en in de gevangenis belandt, zeggen: 'Wat mij is afgenomen, zei hij, is mijn manier van werken.' Precies waar het in de roman over gaat.

Er staan meer mooie, al eerder geciteerde zinnen in deze rauwe verhalen die me deden duizelen omdat het geloof ik de eerste keer was dat ik het leven zo eerlijk en hard beschreven zag. 'Het leven is zo dun als een gewet lemmet. De rest is God.' Of wat dacht u van: 'Alleen de duivel weet alles. Daarom is onwetendheid goed.' (Moet u eens tegen betweters zeggen, zijn ze meteen stil.)

Nogmaals uit het verhaal *De waarde van het geld*. De zoon van boer Marcel heeft een tractor gekocht.

'Wat zeg je ervan? wilde Edouard weten.

Ik zeg dat we er niets aan hebben! zei Marcel, waarna hij Gui-Gui de tweede uitspande en op stal zette.

(...)

Marcel: 'Weet je waar die machines voor zijn?'

(...).

Ons wegvagen, daar zijn ze goed in.'

Waarna hij verder gaat met het uitrijden van de wintermest.

Bladzijden later zit hij in de gevangenis.

John Berger schreef dit boek in 1979. Sinds ik het ontdekte, ergens begin jaren negentig, en het mij ook even wegvagde, heb ik er elk jaar in gelezen.

